

Miloš HAVELKA:

P O S U D E K
na bakalářskou práci Zuzany Vránové

Orientalismus: Východ v očích Západu.
(Překonaný nebo stále živý diskurz?)

Bakalářská práce ***Orientalismus: Východ v očích Západu. (Překonaný nebo stále živý diskurz?)*** Zuzany Vránové se věnuje důležitému a aktuálnímu tématu vnímání Orientu na Západě.

Práce je pečlivě zpracovaná, výkladově dobře členěná do tří analytických částí (věnovaných líčení vývoje orientalistického myšlení, výkladu stanovisek jeho nejdůležitějšího kritika a možnostem překonání roentalismu) opatřených *Úvodem* a *Závěrem*. Autorčiny výklady jsou věcné, střízlivé, a pokud mohu posoudit také bez zásadnějších chyb. Literatura, o níž se práce opírá, je dostačující.

K práci mám následující připomínky: Výzkumné otázky, jež si autorka klade, se mi zdají poněkud povšechné a pojaté jen deskriptivně. Tomu odpovídá zcela povrchní výklad metody práce. Písemné prameny, které autorka proklamuje jako svoje východisko, nejsou historicky homogenní, dají se analyzovat různým způsobem a v různé perspektivě a bylo by žádoucí napsat, který zvolila autorka a proč. Jen zmínit „kompilaci“ a „komparaci“ nestačí (str.7), nehledě na to, že kompilace není analytická metoda. To se týká také pojmu „orientalistický diskurz“, který je zaveden o něco později (na str.16) a který chce autorka „představit obecně“. Postupovala přitom cestou *dicourse analysis* (van Dijk, Deppermann), metodou „ingisticko- historické analýzy diskurzu (tzv. *Corpusanalysis*), kritickou analýzou diskurzu (Fairclough, Wodak), případně, což by asi bylo nejpříhodnější, kulturalistickými způsoby (Linkova kritika hegemoniálního diskurzu)?! I když chápu, že na bakalářské úrovni nelze podobná upřesnění beze všeho očekávat, alespoň obecný poukaz na literaturu vyšlou v českém jazyce a jdoucí podobným směrem by neměl chybět (Berger-Luckmann, Bourdieu, Giddens). Neočekával bych přitom nějakou systematickou analýzu a kritiku, ale v obecné charakteristice orientalistického diskurzu alespoň základní metodické odlišení „aktérů“ a „nosičů“ diskurzu, různých úrovní diskurzu, jeho základních pravidel a metaforiky atp. Jednotlivé diskurzivní události, tj. vydání různých textů orientalistického charakteru a budování historicky jedinečných „obrazů“ Orientu (Montesquieu, Schopenhauer, u nás nedávno Storchová) které nelze beze všeho s Orientalismem identifikovat, pak autorka zachycuje pouze z hlediska jejich časové následnosti, nikoli však s ohledem na posuny obsahu a argumentace. Jak se např. změnil obsahy i hodnocení

orientu v souvislosti se vznikem biblické kritiky, s prosazováním akademických dějin náboženství, v procesech sekularizace atp.? V práci se jen velmi málo přihlíží k odlišnostem různých kulturních a historických kontextů, ve kterých k vydávání jednotlivých interpretovaných textů docházelo. Problémem je také selektivnost výběrů diskurzivních událostí – proč např. chybí diskuse o univerzitní přednášce papeže Benedikta, které nedávno vzbudila dost velkou pozornost v muslimském světě?!

Proto by také bylo vhodné prozradit něco o způsobech typologizace problematiky (pracuje se s typy, průměrnými, statistickými, ideálními, reprezentativními či jinými?).

Samotný pojem „orientalismus“ autorka „operacionalizovala“ výhradně s ohledem na práce, které se orientalismem explicitně zabývají, boční linie (Larry Wolf a jeho *Inventing of eastern Europe*) problematiky, které by umožnily orientalismus přesněji kulturně historicky situovat, a také širší kontexty diskuse (Fukuyama, Huntington) ji nezajímají.

Autorka si zvolila poněkud zúžené pojetí tématu, které zpracovala odpovídajícím „zúženým“ způsobem, nicméně pečlivě a přesně a ve svém omezení zasvěceně a přesvědčivě. Před obhajobou navrhuji hodnotit v pásmu 30- 35 bodů.

Prof. Miloš Havelka, CSc